Helsinki

Oikeuspalvelut

Muistio

22.5.2018

Oikeuspalveluiden huomiot hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi rikoslain muuttamisesta (HE 65/2018)

Eduskunnan lakivaliokunta on 17.5.2018 pyytänyt Helsingin kaupungilta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta. Rikoslakiin ehdotetaan tehtäväksi maakuntien perustamisen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan uudistuksen edellyttämiä muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan, että rikoslakiin tehdään maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan uudistuksen edellyttämät tekniset muutokset. Vaalirikoksia koskevaa yleisten vaalien ja yleisen äänestyksen määritelmää täydennetään maakuntavaaleja ja maakunnan kansanäänestystä koskevalla maininnalla. Lapsen omavaltaista huostaanottoa koskevassa syyteoikeus- ja kuulemissäännöksessä kunnan sosiaalilautakunnan kuulemista koskeva mainta korvataan maininnalla sen maakunnan liikelaitoksen, jossa lapsella on asuinpaikka tai jossa lapsi oleskelee tai jolla muuten ilmeisesti on parhaat tiedot lapsesta, kuulemisesta. Rikoksia julkista taloutta vastaan koskevan rikoslain luvun avustuksen määritelmää täydennetään maakuntaa koskevilla maininnoilla. Lisäksi virkarikoksia koskevan rikoslain luvun virkamiestä ja julkista luottamustehtävää hoitavan henkilön määritelmiin tehtäisiin maakuntarakennetta koskevat täydennykset.

Yleisiä vaaleja ja yleistä äänestystä koskeva määritelmä rikoslain 14 luvun 7 §:ssä

Rikoslain 14 luvun 7 § sisältää määritelmät yleisistä vaaleista ja yleisestä äänestyksestä, joita käytetään rikostunnusmerkistönä rikoslain 14 luvussa määritellyissä vaalirikoksissa. Hallituksen esityksessä todetaan, että vaikka nykyinen rikoslain 14 luvun 7 §:n määritelmäsäännös on tarkoitettu tyhjentäväksi luetteloksi luvussa tarkoitetuista yleisistä vaaleista, se ei sisällä nimenomaista mainintaa kaikista kysymykseen tulevista vaaleista. Perustuslakivaliokunta on maakunta- ja soteuudistuskokonaisuudesta antamassaan lausunnossa todennut, että perustuslain 14 §:ää tulee täydentää siten, että siitä ilmenee muiden vaalien lisäksi myös maakuntavaalit (PeVL 26/2017 vp s. 26).

Rikoslain 14 luvun 7 §:n 1 momentin yleisen vaalin määritelmään on syytä lisätä mainta maakuntavaaleista ja pykälän 2 momentin yleisen äänestyksen määritelmään mainta maakunnan kansanäänestyksestä.

Samalla rikoslain 14 luvun 7 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että valtiollisten vaalien asemesta käytettäisiin ilmaisua eduskuntavaalit ja presidentinvaali. Euroopan parlamentin edustajien vaaleista ehdotetaan vastaavasti käytettäväksi lyhyttä nimitystä europarlamenttivaalit. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi käytettäväksi sanaa ja sanan tai asemesta.

Helsingin kaupunki pitää rikoslain muutosta näiltä osin perusteltuna.

Postiosoite	Puhelin	Telefax	Tilinro	Ly-tunnus
PL1	+ 358 9 310 1641	+ 358 9 310 36173	FI53 8000 1070 3963 62	0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI				Alv.nro
oike@hel.fi	http://www.hel.fi		DABAFIHH	FI 02012566

Syyteoikeus lapsen omavaltaisessa huostaanotossa

Maakunta- ja soteuudistuksessa sosiaalihuollon tehtävät siirtyvät maakuntien vastattaviksi. Rikoslain 25 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kuultavana ei siten enää toimisi kunnan sosiaalilautakunta.

Vuoden 1982 sosiaalihuoltolain 2 luku jää voimaan ja sen mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon mainitun lain mukaan kuuluvista tehtävistä sekä niistä tehtävistä, jotka muussa laissa säädetään sosiaalilautakunnan taikka muun vastaavan toimielimen tehtäväksi, huolehtii yksi tai useampi kunnan määräämä monijäseninen toimielin.

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 2 lukuun sisältyvän 6 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon tämän lain mukaan kuuluvista tehtävistä sekä niistä tehtävistä, jotka muussa laissa säädetään sosiaalilautakunnan taikka muun vastaavan toimielimen tehtäväksi, huolehtii yksi tai useampi kunnan määräämä monijäseninen toimielin. Pykälän toisen momentin mukaan toimielimen tehtävänä on myös edustaa kuntaa, valvoa sen oikeutta ja käyttää puhevaltaa sosiaalihuollon yksilöllistä toimeenpanoa koskevissa asioissa ja tehdä sen puolesta näissä asioissa sopimukset ja muut oikeustoimet. Toimielimen jaostolle voidaan pykälän 3 momentin mukaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain 71 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita.

Hallituksen esityksessä rikoslain 25 luvun 9 §:n 2 momentin toinen virke ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennen syytteen nostamista on kuultava sen maakunnan liikelaitosta, jossa lapsella on asuinpaikka tai jossa lapsi oleskelee tai jolla muuten ilmeisesti on parhaat tiedot lapsesta.

Helsingin kaupungin mukaan muutos on näiltä osin perusteltu. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen käsityksen mukaan toimintojen järjestäminen maakunnan liikelaitoksen avulla on tarkoituksenmukaista.

Rikokset julkista taloutta vastaan

Rikoslain 29 luvussa säädetään rikoksista julkista taloutta vastaan. Näiltä osin hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rikoslain 29 luvun 9 §:n 4 momenttia täydennetään siten, että siinä tarkoitettuna valtionavustuksen saajana mainitaan myös maakunta.

Helsingin kaupunki pitää näiltä osin ehdotusta perusteltuna.

Virkarikoksista - Rikoslain 40 luvun 11 §:n 1 kohta ja rikoslain 40 luvun 11 §:n 2 kohta

Rikoslain 40 luvun 11 §:n 1 kohdassa virka- tai siihen rinnastettavan palvelussuhteen osapuolena mainitaan muun muassa valtio ja kunta. Hallituksen esityksen mukaan kohtaa tulee maakuntalain säätämisen vuoksi täydentää maininnalla näiden väliin sijoittuvasta maakunnasta. Rikoslain 40 luvun 11 §:n 2 kohtaa on esityksen mukaan aihetta täydentää maakuntavaltuutettuja ja maakuntahallitusta koskevilla tunnusmerkeillä.

Helsingin kaupunki pitää molempia teknisluonteisia tarkennuksia lakiin aiheellisina.

Helsinki

Muistio

Oikeuspalvelut

22.5.2018

Yhteenveto

Esityksessä on ehdotettu, että rikoslakiin tehtäisiin maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollonjärjestämistä koskevan uudistuksen edellyttämät tekniset muutokset. Ehdotettujen muutosten vaikutuksen arvioinnista hallituksen esityksessä todetaan, että koska kyse on maakunta- ja soteuudistuksen edellyttämistä teknisistä muutoksista rikoslakiin, niillä ei ole kyseisestä uudistuksesta erillisiä huomattavia vaikutuksia. Helsingin kaupungin mielestä mainitut muutokset ovat perusteltuja ja tarpeellisia.

Postiosoite
PL1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
oike@hel.fi

Puhelin
+ 358 9 310 1641
http://www.hel.fi

Telefax
+ 358 9 310 36173

Tilinro
FI53 8000 1070 3963 62
DABAFIHH

Ly-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI 02012566